

In gesprek over de Wpg

Veel gemeenten worstelen met de in 2019 ingevoerde Wet politiegegevens (Wpg). De strenge regels op het gebied van gegevensdeling, archivering en beveiliging leveren veel – vooral administratief - werk op. Daarnaast is het de vraag hoe de Wpg zich verhoudt tot de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS).

Tekst Susan de Boer **Illustratie** Welmoet de Graaf

De Wpg beschouwt alle door leerplicht verzamelde gegevens als strafrechtelijke gegevens, en dat is in strijd met de grondgedachte van de MAS. Daarin staat immers niet de strafrechtelijke aanpak centraal, maar wordt vooral ingezet op preventie en hulp. Daarom zijn sommige gemeenten terughoudend in het onverkort doorvoeren van de Wpg. Ingrado Magazine sprak hierover met de gemeente Den Bosch, waar de

Wpg geldt voor alle leerplichtgegevens, en met regio De Friese Wouden, waar deze gegevens pas onder de Wpg vallen als er tot handhaving wordt overgegaan. Zowel Den Bosch als regio De Friese Wouden heeft de consequenties van de Wpg uitvoerig besproken met medewerkers en bestuurders. 'We hebben als gemeente met alle betrokkenen gesproken over hoe we de Wpg gaan uitvoeren,' zegt Aleksandra

Essens-Berak, manager en teamleider van de afdeling Leerplicht en Doorstroompunt in Den Bosch. 'Wat mag wel en wat niet? De informatie vanuit Ingrado is daarbij leidend geweest. Al ons relatief en absoluut verzuim valt potentieel onder de Wpg.' Regio De Friese Wouden, die uit zeven gemeenten bestaat, sprak daarnaast over de 'core business' van leerplicht. 'Is dat het opsporen van strafbare feiten? Of het

De leerplichtpraktijk en de Leerplichtwet lopen steeds verder uiteen'

motiveren en stimuleren van ouders en jongeren om gebruik te maken van hun recht op onderwijs en ontwikkeling?', zegt leerplichtcoördinator Afke Hooghiemstra. 'Wij kiezen voor het laatste en daarom vallen de leerlinggegevens bij ons onder het bestuursrecht, niet onder het strafrecht. Maar dat staat haaks op de insteek van Ingrado, en dat is ongemakkelijk.'

Puzzel

Zowel in De Friese Wouden als in Den Bosch is het opslaan, verwerken en delen van leerlinggegevens volledig ingericht volgens de Wpg-normen. Aleksandra Essens-Berak: 'Het gaat vooral over hoe we omgaan met die gegevens, hoe en waar we die vastleggen, wie er toegang heeft, hoe het toezicht is geregeld. Maar er zijn wel consequenties voor de werkvloer. Doordat de gegevensverstrekking zo strak is geregeld, hebben collega's van het Doorstroompunt geen toegang meer tot dossiers van leerplichtambtenaren. Er zijn andere mogelijkheden tot samenwerking, maar de collega's zijn gewend in het dossier te kunnen van de leerling met wie ze te maken hebben. Ze hebben nu het gevoel hun werk niet te kunnen uitvoeren zoals ze vinden dat zou moeten.' Aleksandra Essens-Berak zoekt naar manieren om de collega's hierin tegemoet te komen. 'Misschien zijn er mogelijkheden om autorisatiematrixen in het systeem aan te passen. Als je werk wordt belemmerd door systemen moet je kijken wat je daaraan kan doen, zonder dat je iets doet wat niet mag. Die puzzel moeten we nog leggen.' De Friese Wouden kiest bewust voor de aanstelling van regionale boa's domein III (onderwijs) die handhaven in de hele regio. 'Tot het proces-verbaal (pv) staat de leerplichtambtenaar naast de jongere. Als er een pv moet worden opgemaakt gaat het dossier naar de boa. Dan is voor iedereen duidelijk dat we een andere fase ingaan. Het werken met een regionale boa start formeel in 2025.'

Gegevens

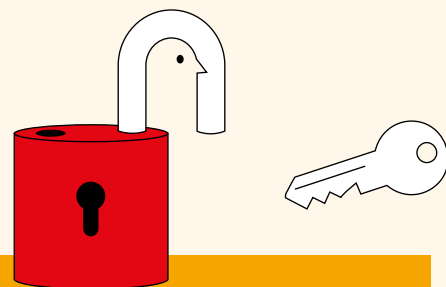
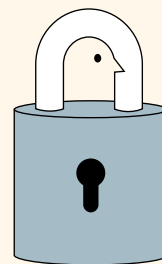
Gegevens worden onder de Wpg beter afgeschermd dan onder de AVG. Dat heeft voor- en nadelen. 'Vanuit leerplicht hebben we veel informatie, en we zijn ons soms niet bewust van de impact die het zou hebben als deze gegevens openbaar worden', zegt

Afke Hooghiemstra. 'Het is goed dat er schuttingen staan rond die gegevens. Maar dan moet er wel een deur in, die onder bepaalde omstandigheden open kan. Want een consequentie van onze aanpak is dat we de gegevens niet zomaar mogen delen met openbare orde en veiligheid, omdat er onder de AVG geen sprake is van doelbinding.' Bij de 'Wpg-aanpak' kunnen die gegevens wel worden gedeeld, maar dan zijn er weer andere uitdagingen. Zo zegt Essens-Berak: 'Ik vind de strenge regulering rond gegevens soms ingewikkeld, zeker als het om jongeren in een kwetsbare positie gaat en leerplicht en Doorstroompunt samen optrekken.' Haar collega, juridisch kwaliteitsmedewerker Sarai Smith-Bekkers, ziet ook een andere kant: 'Een dossier dat vanaf melding onder de Wpg valt is omvangrijker. Er zijn dan meer gegevens die binnen het Wpg-domein ter beschikking kunnen worden gesteld.'

Nieuwe leerplichtwet

Dat gegevens van verzuimende jongeren onder de Wpg vallen, komt doordat in de Leerplichtwet staat dat een leerling die deze wet overtreedt, een strafbaar feit pleegt. Beide gemeenten vinden het dan ook hoog tijd voor een nieuwe Leerplichtwet. 'We zijn niet meer de politie van het onderwijs', zegt Afke Hooghiemstra. 'We hebben meer expertise om jongeren te helpen gebruik te

maken van hun leerrecht. Maar ik wil het handhaven niet kwijt, want daarmee kun je zo nodig een doorbraak forceren.' Smith-Bekkers hoopt dat gemeenten bij de herziening van de Leerplichtwet meer samen optrekken dan het geval was bij de invoering van de Wpg. 'We hebben zelf het wiel moeten uitvinden en er is veel dubbel gedaan.' Hoe het goede moet worden gedaan, voor zowel de jongere die verzuimt vanwege een minder goed passend onderwijsaanbod, als voor de jongere die dreigt af te glijden naar de criminaliteit, moet degelijk worden neergelegd in wet- en regelgeving. Zowel Den Bosch als De Friese Wouden vinden het belangrijk daarover het gesprek te voeren. 🍷

Standpunt Ingrado

De leerplichtpraktijk en de Leerplichtwet lopen steeds verder uiteen. Die discrepantie is sinds het van kracht worden van de Wet politiegegevens en het Besluit politiegegevens BOA onder een vergrootglas komen te liggen. Ingrado spant zich in om wet- en regelgeving te veranderen, daarnaast ziet de vereniging als haar taak om haar leden te informeren over wet- en regelgeving. Door die twee taken lijken de boodschappen die Ingrado uitdraagt soms op gespannen voet met elkaar te staan. Ingrado draagt enerzijds

de uitgangspunten van de MAS uit. We communiceren anderzijds dat op basis van de bestaande Leerplichtwet verzuimgegevens politiegegevens zijn. Verschillende gemeenten stellen zich vanuit de MAS op het standpunt dat verzuimgegevens pas politiegegevens zijn op het moment dat besloten wordt om proces-verbaal op te maken. Zij richten hun administratie in op basis van dat principe. Er zijn auditoren die meegaan in die zienswijze. Met dit artikel wil Ingrado de leden over beide interpretaties informeren.